

РЕЦЕНЗІЇ

Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування : монографія / За заг. ред. д.е.н., професора М.Д. Балджи. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор Є. В. Хлобистов

Монографія «Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування» за редакцією професора М.Д. Балджи присвячена висвітленню однієї зі значимих і довготривалих проблем сучасності – формуванню безпечного середовища і функціонуванню суб'єктів господарювання у стабільному просторі, що є актуальним як для національної економіки в цілому, так і для економіки окремих соціально-економічних систем. Забезпечення економічної безпеки, вдосконалення її управління з метою стабілізації на регіональному рівні та розробка подальших прогнозів необхідні у випадку формування ефективного господарювання та, відповідно, необхідності вдосконалення розвитку регіонів України.

Істотним недоліком сучасного господарювання досить тривалий час була відсутність чітко визначеного механізму безпеки між господарською діяльністю та довкіллям, що обумовлювало декларативний характер діючих законів та відсутність стабільного розвитку. Ощадливе використання ресурсного потенціалу, через створення сприятливого соціального, економічного та екологічного середовища, про яке зазначено в рецензованій монографії, дозволяє розпочати формування такого механізму та сприяти його впровадженню. Тому сьогодні, як ніколи, потрібні зусилля для покращення рівня господарювання, введення механізму безпеки та формування стратегії розвитку на регіональному рівні.

Також акцентується увага на теоретико-методичних положеннях прогнозування використання ресурсного потенціалу з урахуванням економічної безпеки, що дозволили провести оцінку ефективності моделі еколого-економічної рівноваги.

Заслуговує на увагу спроба авторів провести районування регіонів за рівнем ресурсного потенціалу, ступенем його використання та за системою економічної безпеки, в результаті чого виділені основні функціональні об'єкти – регіони країни, що відрізняються за обраними критеріями і потребують прийняття певних управлінських рішень щодо подальшого розвитку.

В монографії запропонована авторська розробка концептуальних положень антикризового менеджменту використання ресурсного потенціалу на рівні регіону, що містить механізм антикризової стійкості, успішне застосування якого дозволяє не тільки зняти стрес загрози наслідків кризи, але й значною мірою позбавити регіон залежності, завдяки власному потенціалу, та прискорити вихід регіону з кризи, забезпечивши темпи його економічного зростання.

Результати й отримані висновки є достатньо аргументованими, їх достовірність зумовлена тим, що дослідження ґрунтуються на широкій джерельній базі, нормативно-правових документах, стосовно проблеми сталого розвитку та управління регіональною економікою. Викладення матеріалів монографії характеризується логічністю, структура роботи в достатній мірі оптимальна і в цілому досягається поставлена мета.

Наукова цінність монографії полягає в тому, що робота є комплексним дослідженням проблеми забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні. Практичне значення результатів й висновків, поданих в монографії полягає в тому, що вони можуть бути використані для подальших досліджень загальнотеоретичних проблем розвитку економіки на регіональному і національному рівнях.

Монографія «Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування» за редакцією професора М.Д. Балджи містить наукові результати, висновки і рекомендації, які спрямовані на широке коло читачів – керівників підприємств та територіальних громад, наукових працівників, викладачів навчальних закладів, аспірантів і студентів. Вона може бути застосована в навчальному процесі при вивченні економічних дисциплін. Тому вважаю доцільним рекомендувати монографію до друку.

Євген Володимирович Хлобистов – д.е.н., професор
Завідувач відділом проблем екологічної політики та сталого розвитку
Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

Державна установа «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України»
бульвар Тараса Шевченка, 60
м. Київ, 01032, Україна
тел.: 044-486-91-27, факс: 044-486-06-79
e-mail: khlobystov@rvps.kiev.ua

Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування : монографія / За заг. ред. д.е.н., професора М.Д. Балджи. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор П. М. Скрипчук

Економічна безпека виступає важливою складовою сталою розвитку держав та їх окремих регіонів і діє як система захисту інтересів суб'єктів господарської діяльності. В монографії «Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування» за редакцією професора М.Д. Балджи розглядаються теоретичні положення як розвитку безпосередньо безпеки, так і методичні та прикладні доміанти її застосування на регіональному рівні.

Особливої уваги заслуговують запропоновані авторами середньо- та довгострокового прогнозів використання ресурсного потенціалу при запровадженні принципів ощадливого природокористування, що дозволяють виявити перспективні можливості соціально-економічного розвитку регіонів та забезпечення економічної безпеки. Монографія виступає результатом наукового дослідження на тему: «Прогнозування використання ресурсного потенціалу регіону з урахуванням економічної безпеки держави» (№ держреєстрації 0117U000544), проведеного колективом науковців Одеського національного економічного університету і містить значні напрацювання в сфері економіки природокористування та регіональної економіки.

В монографії відзначено, що для усунення негативних проявів у використанні природних ресурсів попередніх поколінь постає негайна потреба в формуванні системи економічної безпеки, яка має ґрунтуватися на положеннях сталою розвитку та досягненні компромісу між економічними, екологічними та соціальними потребами суспільства. Особливої уваги потребують постулати щодо розгляду сутності повноцінного аналізу та подальшого діагностування певного процесу чи явища, адже безпосередньо останні й визначають рівень природокористування та визначають можливості соціально-економічного розвитку. Суттєво розглянуті аспекти соціо-еколого-економічного аналізу та оцінки, який сприяє прийняттю управлінських рішень щодо використання ресурсів та впровадження реальних схем комплексного природокористування на регіональному рівні.

Автори зазначають переваги прогнозування використання ресурсного потенціалу з рахуванням економічної безпеки, що

базуються на концептуальних складових економічної безпеки й надають уяву про потребу в формуванні механізму безпеки регіону в умовах запровадження ощадливого використання ресурсного потенціалу та удосконалення положення управління економічною безпекою регіону.

Практична значимість монографії полягає в тому, що положення й пропозиції із забезпечення економічної безпеки на рівні регіону, спрямовані на вирішення важливих прикладних питань в сфері економіки природокористування та регіональної економіки.

Монографія «Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування» за редакцією професора М.Д. Балджи є вагомим внеском до вирішення важливої наукової проблеми – реалізації положень сталого розвитку. Таким чином, підбиваючи підсумки проведеного рецензування, необхідно відзначити, що розглянута наукова праця є своєчасною і необхідною, а реалізація висвітлених у ній положень та фактів дасть змогу використати отримані напрацювання в теорії та на практиці, тому вважаю, що монографія може бути надрукована.

Петро Михайлович Скрипчук – д.е.н., професор
Професор кафедри менеджменту
Національного університету водного господарства та
природокористування

Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра менеджменту
вул. О. Новака, 75, навчальний корпус № 2, каб. 262
м. Рівне, 33028, Україна
тел.: (0362) 63-32-09
e-mail: kaf-manag@nuwm.edu.ua

Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування : монографія / За заг. ред. д.е.н., професора М.Д. Балджи. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор А. І. Ковальов

Монографія «Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування» за редакцією професора М.Д. Балджи присвячена розкриттю питань економічної безпеки регіону при залученні прогнозування і систематизації наукових підходів щодо наявності й використання ресурсного потенціалу для сталого розвитку регіонів України. Завдяки прогнозуванню використання ресурсного потенціалу переглянуто цілі та інструменти регіональної економіки зі зміщенням акцентів у сфері природокористування з урахуванням економічних, екологічних, технологічних, соціально-демографічних чинників та окреслені напрямки забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні.

В монографії відзначено, що на підставі аналізу існуючих ресурсів в регіоні пропонується застосування інноваційних підходів, які базуються на використанні комплексних чинників й відображають поведінку ресурсокористувачів, перспективи соціально-економічного розвитку територій, гармонізацію відносин природи і суспільства та орієнтовані на становлення економічної безпеки. Запропоновані рекомендації щодо прогнозування стану довкілля при впровадженні принципів ощадливого використання ресурсного потенціалу на рівні регіону апробовано на рівні Одеської області.

Заслугують уваги обґрунтовані науково-методичні засади прогнозування використання ресурсного потенціалу і створення підґрунтя для забезпечення економічної безпеки регіонів; подальшого розвитку територій на основі використання власних ресурсів та гармонізації природних територіальних систем із суспільством, що дає змогу доповнити існуючі методи прийняття управлінських рішень та підвищити ефективність економіки сталого розвитку.

Розроблено рекомендації щодо впровадження інноваційних підходів до ієрархічної структури рівнів опрацювання соціальної, економічної та екологічної взаємодії в рамках сталого розвитку, а також пропозиції, які спрямовані на прийняття управлінських рішень з метою передбачення ситуації та забезпечення економічної безпеки в регіонах. Окреслено напрямки щодо стимулювання ефективного використання наявних природних ресурсів регіону, які спрямовані підвищити рівень міжгалузевого виробництва, забезпечити конкурентоспроможність та іннова-

ційність в різних типах природно-господарських територіальних систем, окреслити на основі середньо- і довгострокових прогнозів перспективи їх подальшого розвитку. На основі аналізу демографічної і економічної безпеки на рівні регіону та оцінки наявного ресурсного потенціалу і ступеню його використання проведено районування регіонів, що дозволило побудувати узагальнену систему економічної безпеки. Тому як позитивний факт, варто розглядати вихід монографії «Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування» за редакцією професора М.Д. Балджи, присвяченій актуальній проблемі розвитку в Україні ключового напрямку регіональної економіки – економічної безпеки.

Автори монографії спираються на принципи управління, яке обумовлено постановкою завдання – оптимізувати рівень господарювання при використанні наявних ресурсів з метою забезпечення економічної безпеки. Застосування прогнозування дозволило апробувати аксіому про розвиток територіальних систем на основі використання власних ресурсів.

Практична значимість роботи полягає в тому, що положення й пропозиції, щодо теоретико-методологічних досліджень економічної безпеки, спрямованих на вирішення фундаментальних питань в регіональній економіці.

Монографія «Економічна безпека: забезпечення, управління, прогнозування» за редакцією професора М.Д. Балджи є серйозним дослідженням важливої наукової проблеми. Вона наповнена цікавими спостереженнями і новими висновками, написана якісною літературною мовою, з розумінням до предмету дослідження. Монографія буде корисна фахівцям в галузі як загальних проблем національної та регіональної економіки, так і практичним працівникам. Робота є сучасним виданням, а її положення можуть бути використані у викладацькій діяльності. Поряд з цим, вона може бути цікавою і для широкого кола читачів.

Анатолій Іванович Ковальов – д.е.н., професор
Проректор з наукової роботи
Одеського національного економічного університету

Одеський національний економічний університет
вул. Преображенська, 8
м. Одеса, 65082, Україна
тел.: 048-723-64-89, факс: 0482-32-04-46
e-mail: rector@oneu.edu.ua

Хомутенко А. В. Сучасна парадигма управління державними фінансами України : монографія. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор Т. Г. Бондарук

Процеси соціально-економічної трансформації, що відбуваються в Україні протягом останніх трьох десятиріч, зумовили значні зрушення в інституціональній структурі суспільства. Ці перетворення супроводжуються реформами, що провадяться з метою підвищення рівня задоволення змінних у часі суспільних інтересів і забезпечення сталого суспільного розвитку. Досягнення таких цілей передбачає розвиток систем охорони здоров'я і освіти, покращення рівня життя населення і якості суспільних благ, підвищення продуктивності праці та нарощування наукового і фінансового потенціалу країни. Останнє, у свою чергу, у значній мірі залежить від ефективності функціонування системи управління державними фінансами.

Оскільки у вітчизняній економічній науці та практиці відсутня єдина концепція управління державними фінансами, яка відповідала б реаліям суспільного розвитку і пріоритетам економічного зростання, не втрачає своєї актуальності подальший науковий пошук оптимальної для України моделі цілеспрямованого впливу на економічні відносини між державою, з одного боку, та юридичними і фізичними особами – з іншого.

Представлена на рецензію монографія «Сучасна парадигма управління державними фінансами України» дає цілісне уявлення про загальний вектор розвитку суспільства – пріоритетність задоволення змінних у часі інтересів і потреб як основний критерій ефективності управління державними фінансами. Згідно з таким концептуальним уявленням у монографії проаналізовано велику кількість питань, пов'язаних з удосконалення теоретико-методологічних засад і практичних аспектів планування та організації управління державними фінансами.

У першому розділі рецензованого монографічного дослідження автором здійснено системний ґрунтовний аналіз внеску вчених у розвиток науки про державні фінанси; проаналізовано наукові погляди окремих учених на фінанси як економічне явище та їх особисте бачення призначення держави при здійсненні управління ним. Наступним кроком стало дослідження структурно-семантичних та

функціонально-праксеологічних властивостей терміну «державні фінанси», яке сприяло сутнісному розумінню цього фінансового явища. На особливу увагу заслуговує дослідження методологічних підходів до управління державними фінансами (системний, холистичний, проектно-орієнтований, процесний, кібернетичний, інформаційний, синергетичний, структурно-функціональний, функціонально-вартісний, соціокультурний, інституціональний та ін.), закладання яких дозволить визначити першочергові заходи у напрямку досягнення поставлених цілей.

Другий розділ монографічного дослідження присвячено організаційно-методичним засадам управління державними фінансами. Автором сформовано основоположні принципи управління державними фінансами: науковість, системність, законність, плановість, відкритість, ефективність. За результатами дослідження методичного інструментарію управління державними фінансами у роботі визначено змістовне наповнення терміну «механізм управління державними фінансами»; здійснено теоретичне розмежування дефініцій термінів «метод» та «інструмент»; висловлена думка, що в результаті неефективного управління державними фінансами формується стійка тенденція до наростаючого бюджетного дефіциту, який покривається шляхом емісії та/або державних запозичень; обґрунтовано необхідність застосування в управлінні державними фінансами сучасних інструментів (наприклад, фінансова логістика, реінжиніринг, бенчмаркінг та ін.) тощо.

У третьому розділі монографії Хомутенко А. В. досліджує сучасний стан управління державними фінансами України. Автором охарактеризовано такі об'єкти управління державними фінансами як: державний бюджет, державні позабюджетні фонди, фонди коштів суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Наведено суб'єктів, що здійснюють безпосереднє та опосередковане управління державними фінансами України. Особливу увагу приділено розкриттю напрямків інституціональної модернізації управління державними фінансами України за рахунок якісного оновлення таких інститутів: правові (фінансового контролю, правотворчої та правореалізаційної діяльності та ін.); політичні (держави, політичних партій, органів місцевого самоврядування, громадського контролю та ін.); соціальні (освіти, культури, спорту, науки та ін.); економічні (суб'єктів господарювання, домогосподарств, держави як суб'єкта господарювання та ін.).

У наступних частинах монографічного дослідження здійснено структурно-декомпозиційний аналіз управління державними

фінансами шляхом дослідження проблематики і прагматики планування на макрорівні, організації нормативно-правового, інформаційного, фінансового, кадрового забезпечення такої діяльності та інституціональних аспектів фінансового контролю. В частині реалізації функція планування визначені напрямки її вдосконалення за складовими державних фінансів. Автором, зокрема, запропоновано: затвердити методичні рекомендації, які регламентуватимуть порядок і методи планування та визначатимуть відповідальних осіб; сформувати інформаційно-комунікаційне забезпечення між суб'єктами управління державним бюджетом, що уможливить обмін інформацією та сприятиме підвищенню точності планування; уніфікувати підходи до прогнозування бюджетних індикаторів; проводити оцінювання ефективності застосування того чи іншого інструменту управління, що дасть можливість збалансувати бюджет, оптимізувати державні запозичення та зменшити величину державного боргу.

Підсумовуючи, зазначимо, що представлене на рецензію монографічне дослідження Хомутенко А. В. є суттєвим внеском у вирішення складних методологічних проблем, пов'язаних з підвищенням ефективності управління державними фінансами. Наведені у монографії теоретичні узагальнення та практичні рекомендації можуть бути використані при формуванні стратегії розвитку управління державними фінансами України.

Усе вище зазначене дозволяє високо оцінити результати наукового дослідження Хомутенко А. В. «Сучасна парадигма управління державними фінансами України» та рекомендувати його до друку.

Таїсія Григорівна Бондарук – д.е.н., професор
Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національної академії статистики, обліку та аудиту

Національна академія статистики, обліку та аудиту
вул. Підгірна, 1
м. Київ, 04107, Україна
тел.: 044-484-49-41
e-mail: bondaruk23@ukr.net

Хомутенко А. В. Сучасна парадигма управління державними фінансами України : монографія. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор О. П. Кириленко

Забезпечення стійких темпів економічного піднесення та людського розвитку, запобігання розповсюдженню негласних тіньових форм взаємодії та різкого скорочення споживання суспільних благ, вирівнювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць та соціальної структури суспільства – завдання, які стоять на порядку денному будь-яких суспільних трансформацій. Вирішення таких суперечливих завдань ускладняється наявністю жорстких фінансових обмежень, які визначаються діючою в країні системою перерозподілу суспільних ресурсів. Справедливість суспільного перерозподілу та ступінь ефективності реалізації макроекономічних функцій держави, значною мірою, залежить від функціонуючої в країні системи державних фінансів.

Останнім часом в Україні відбувається зміцнення державної влади, підвищується роль управління фінансами держави, посилюється боротьба з корупцією і правопорушеннями в фінансово-економічній сфері. Однак, позитивні тенденції в сфері становлення макрорегулювання громадського сектора ще не набули стійкого довгострокового характеру. З метою перетворення їх у стабільно функціонуючу систему необхідно розробити та впровадити ефективний механізм управління державними фінансами України.

Усе вище зазначене обумовило необхідність проведення комплексних наукових досліджень парадигми управління державними фінансами України з метою формування концептуальних теоретико-методологічних засад та вироблення практичних рекомендацій по вдосконаленню механізму цілеспрямованого впливу на економічні відносини, в результаті яких формується державний бюджет, державні позабюджетні фонди і фонди коштів суб'єктів господарювання державної форми власності.

Представлена на рецензію монографія Хомутенко А. В. за темою «Сучасна парадигма управління державними фінансами України» складається з шести розділів, які у логічній послідовності розкривають тему дослідження.

У першому розділі автор розглядає передумови зародження та еволюції розвитку науки про державні фінанси, групує теоретичні погляди вчених на фінанси як самостійну галузь знань та доводить їх залежність від стадіальності історичного розвитку. Крім того, обґрунтовано необхідність формування чітких семантичних меж та прагматики вживання таких базових термінів фінансової науки як: суспільні фінанси, публічні фінанси та державні фінанси. Окрему увагу автор приділив характеристиці методологічних підходів до управління державними фінансами, серед яких: системний, холістичний, проектно-орієнтований, процесний, кібернетичний, інформаційний, соціокультурний, інституціональний та ін.

У другому розділі монографічного дослідження автор розкриває організаційно-методичне забезпечення управління державними фінансами. Представлені імперативи та домінантні принципи, методи та інструменти цілеспрямованого впливу на державні фінанси. Цікавим, на наш погляд, є запропонований розподіл методів управління державними фінансами за класичними функціями управління, а інструментів – за складовою державних фінансів.

Третій розділ монографії присвячено аналізу сучасного стану управління державними фінансами України. Дослідження атрибутивних властивостей системи управління державними фінансами в Україні дозволило автору розкрити особливості її функціонування та запропонувати напрямки усунення виявлених структурних викривлень управління державними фінансами. Крім того, охарактеризовано бюджетні та позабюджетні фонди грошових коштів, що функціонують в Україні, та виявлено недоліки у їхньому управлінському механізмі. З метою підвищення рівня задоволення суспільних інтересів населення України запропоновані напрямки інституціональної модернізації управління державними фінансами.

У наступних розділах монографії автором проведено ґрунтовний аналіз реалізації таких функцій управління державними фінансами як планування та організація. Досліджено правове, інформаційне, фінансове та кадрове забезпечення такого управління. Встановлено необхідність вдосконалення планування бюджету, державних позабюджетних фондів і фондів коштів суб'єктів господарювання державної форми власності. У шостому розділі запропоновано напрямки вдосконалення контролю за станом державних фінансів.

Особливістю розкриття автором теми дослідження є використання власних теоретико-методологічних підходів до узагальнення, визначення, оцінки та розв'язання поставлених проблем.

Завдяки обраному підходу, зазначене дослідження вирізняється серед численних наукових праць тим, що складні багатогранні проблеми управління державними фінансами розглянуті у контексті задоволення змінних у часі суспільних інтересів.

Монографія є фундаментальною, комплексною працею, написаною на високому теоретико-методологічному рівні. Заслуговує на увагу здійснений автором комплексний, різнобічний розгляд проблем управління державними фінансами, органічний взаємозв'язок теорії і практики. Зокрема, у більшості її підрозділів є чіткі вказівки на те, які управлінські дії потрібні для вирішення визначених проблем.

Підсумовуючи зазначимо, що монографія Хомутенко А. В. є ґрунтовним міждисциплінарним дослідженням, що представляє науковий та практичний інтерес для вчених, працівників центральних органів виконавчої влади, спеціалістів в галузі фінансів, управління, юриспруденції.

Ольга Павлівна Кириленко – д.е.н., професор
Завідувач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету
Заслужений діяч науки і техніки України

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, 46004, Україна
вул. Львівська, 11
тел.: 0352-475-063
e-mail: kyrylenko.olga@gmail.com

Хомутенко А. В. Сучасна парадигма управління державними фінансами України : монографія. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор В. В. Корнєв

Важливим завданням соціально-економічного розвитку є удосконалення суспільних інститутів, центральне місце серед яких належить інституту управління державними фінансами. Інтеграційні перспективи України та усвідомлення необхідності його якісного оновлення призвело до впровадження реформ і новацій у цій сфері. Реформи і новації базуються на відповідних стратегіях, які, в свою чергу, повинні враховувати існуючі наукові напрацювання в галузі фінансів і державного управління. Саме це й обумовлює необхідність проведення подальшого наукового пошуку напрямків удосконалення теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційних засад управління державними фінансами.

Актуальність та своєчасність монографічного дослідження Хомутенко А. В. зумовлена нагальністю забезпечення стійкості і стабільності розвитку державних фінансів України. Це стає можливим, на думку автора, за умови формування ефективно функціонуючої системи управління державними фінансами. Така концепція й зумовила логіку та послідовність викладення матеріалу рецензованої роботи.

Значним внеском автора у розвиток фінансової науки є встановлення семантичних меж та прагматики вживання базових термінів: «суспільні фінанси», «публічні фінанси», «державні фінанси». Визначенню чітких семантичних меж вказаних термінів фінансової науки сприяло виділення характерних ознак окремих економічних відносин, що виникають у суспільстві, а саме: характер, обов'язкові учасники, призначення та фонди, які формуються за результатами таких економічних відносин. Категоріально-понятійна чистота фінансової науки, на думку автора, сприятиме кращому розумінню окремих фінансових явищ та процесів, що, у свою чергу, дозволить обрати правильний інструментарій впливу на них.

Проведене у монографії дослідження методологічних підходів дозволило автору виділити їх переваги, недоліки та особливості застосування у практиці управління державними фінансами. Автором визначено фактори впливу на функціонування системи управління

державними фінансами. На підставі емпіричних і статистичних досліджень автор дійшов висновку, що в Україні мають місце проблеми виконання як дохідної, так і видаткової частини державного бюджету. У роботі вірно стверджується, що задовільнити суспільні інтереси неможливо без використання в управлінні державними фінансами соціокультурного підходу, процедури якого розкриті у науковому дослідженні.

В частині категоріального апарату Хомутенко А. В. удосконалено такі поняття як «механізм управління державними фінансами», «метод» та «інструмент». Цікавим є авторський розподіл методів управління державними фінансами за класичними функціями управління, а інструментів – за складовою державних фінансів. Автором виявлено проблеми у цій сфері та запропоновані напрямки інституціональної модернізації такого цілеспрямованого впливу на економічні відносини, в результаті яких формується державний бюджет, державні позабюджетні фонди та фонди коштів суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Такі авторські напрацювання сприятимуть підвищенню ефективності управління державними фінансами.

У заключній частині монографічного дослідження Хомутенко А. В. здійснила структурно-декомпозиційний аналіз управління державними фінансами, який, зокрема, дозволив: визначити вектори вдосконалення бюджетного планування, планування на рівні державних позабюджетних фондів та суб'єктів господарювання державного сектору економіки України; запропонувати пріоритетні напрямки удосконалення організації нормативно-правового, інформаційного, фінансового та кадрового забезпечення; обґрунтувати перспективи розвитку системи фінансового контролю. За умови урахування авторських рекомендацій під час реформування управління державними фінансами України вдасться нівелювати ризики і загрози, що спричинені прогностичними прорахунками, організаційними недоліками та низькою результативністю фінансового контролю.

Монографія Хомутенко А. В. є суттєвим внеском у вирішення теоретико-методологічних проблем управління державними фінансами. Теоретичні обґрунтування, висновки і пропозиції становлять значний інтерес як для науки, так і для управлінської практики. Отримані наукові результати можуть бути використані у процесі формування стратегії розвитку системи управління державними фінансами.

Монографія Хомутенко А. В. «Сучасна парадигма управління державними фінансами України» рекомендується до друку.

Володимир Вікторович Корнєєв – д.е.н., професор
Завідувач відділу фінансової політики
Державного науково-дослідного інституту інформатизації та
моделювання економіки Міністерства економічного розвитку
і торгівлі України

Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
м. Київ, 01014, Україна
бульв. Дружби народів, 38
тел./факс: 044-495-56-06
e-mail: vkorn27@gmail.com

Семенова В. Г. Управління інтелектуальною власністю підприємств: теорія та практика : монографія. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор В. В. Прохорова

Функціонування вітчизняних підприємств відбувається сьогодні у складних економічних умовах, посиленних впливом кризових явищ. Для багатьох підприємств постає питання щодо можливості подальшого існування в конкурентному ринковому середовищі. Нагальним завданням є переорієнтація підприємства на ефективні напрямки діяльності та пошук нових джерел прибутку.

Формування інтелектуальної власності є відносно новим напрямком діяльності для українських підприємств. Проте уже сьогодні підприємства, які активно створюють і застосовують у виробничих процесах об'єкти права інтелектуальної власності і підвищують, внаслідок цього технічний рівень виробництва та якість продукції, мають суттєві конкурентні переваги на ринку, що є основою зростання ефективності їх діяльності. Сучасні підходи в управлінні інтелектуальною власністю, які розглянуті в монографії Семенової В. Г., спрямовані на підвищення результативності зазначених процесів.

Монографія Семенової В. Г. є логічним і завершеним науковим дослідженням, що складається з вступу, семи розділів, списку використаних джерел.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в обґрунтуванні процесно-орієнтованого підходу до управління інтелектуальною власністю підприємств, що дозволяє розглядати формування інтелектуальної власності як окремий бізнес-процес; швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі; ефективніше використовувати витрати, необхідні для реалізації процесів формування інтелектуальної власності.

У монографії досліджено теоретичні засади ефективності управління інтелектуальною власністю підприємства на основі застосування процесно-орієнтованого підходу, спрямованого на оптимізацію управління як окремими процесами на підприємстві, так і загальною його діяльністю; на забезпечення прозорості управлінських рішень та їх наслідків; на підвищення мобільності та гнучкості системи управління відносно змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Особливої уваги заслуговує також формування комплексної

системи оцінки ефективності управління інтелектуальною власністю підприємства на основі визначення основних критеріїв та показників оцінювання управлінської діяльності в зазначеній сфері.

Наукові результати та розробки автора мають не тільки теоретичне, а й прикладне значення для вирішення конкретних практичних проблем на промислових підприємствах для формування ефективної системи управління процесами створення та використання інтелектуальної власності.

Монографія Семенової Валентини Григорівни виконана на високому науково-теоретичному рівні та спрямована на вирішення важливої наукової проблеми з удосконалення управління інтелектуальною власністю підприємств. Наукова праця розрахована на науковців, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, студентів.

Монографія Семенової Валентини Григорівни «Управління інтелектуальною власністю підприємств: теорія та практика» відповідає вимогам, пропонованим до монографій, і рекомендується до опублікування.

Вікторія Володимирівна Прохорова – д.е.н., професор
завідувач кафедри економіки та організації
діяльності суб'єктів господарювання
Української інженерно-педагогічної академії
МОН України

Українська інженерно-педагогічна академія МОН України
вул. Університетська, 16, корп. 1, ауд. 212
м. Харків, 61003, Україна
тел.: 057-733-79-30
e-mail: vkprohkorova@gmail.com

Семенова В. Г. Управління інтелектуальною власністю підприємств: теорія та практика : монографія. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор Г. М. Филюк

В сучасних умовах господарювання для вітчизняних підприємств набуває важливого значення активізація інноваційних процесів та ефективне використання об'єктів інтелектуальної власності. Формування інтелектуальної власності є важливим стратегічним напрямком розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та ефективності діяльності.

Методи та інструменти управління знаходяться у постійному розвитку. Сучасна економічна наука пропонує різні підходи щодо управління як підприємством в цілому, так і окремими його елементами. Тому важливого значення набуває визначення конкретних управлінських інструментів та підходів для забезпечення ефективного розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

Управління інтелектуальною власністю є важливою складовою системи управління підприємством і потребує якісно нових підходів, методів та інструментів, які розглянуті в монографії Семенової В. Г.

Наукова новизна результатів дослідження відображена в монографії і полягає в обґрунтуванні нових підходів до управління інтелектуальною власністю підприємств в сучасних умовах господарювання, що дозволяє суттєво підвищити ефективність їх діяльності.

У монографії розглянуто особливості управління інтелектуальною власністю вітчизняних підприємств: складові системи управління, функції та принципи управління.

Розроблена комплексна система показників оцінювання ефективності управління інтелектуальною власністю. Обґрунтовано математичну модель оцінювання ефективності складових системи управління інтелектуальною власністю на основі застосування таксономічного аналізу.

Обґрунтовано необхідність застосування процесно-орієнтованого підходу в управлінні інтелектуальною власністю підприємств. Запропоновано методологічні підходи до розробки процесної моделі управління інтелектуальною власністю підприємств.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розглянуті в монографії методичні підходи та рекомендації можуть бути використані для удосконалення системи управління інтелектуальною власністю підприємств. Прикладна цінність методичного забезпечення кількісної оцінки ефективності складових системи управління інтелектуальною власністю полягає в його впровадженні та безпосередньому використанні в практиці роботи підприємств як конкретних рекомендацій щодо підвищення ефективності їх діяльності.

Монографія Семенової Валентини Григорівни виконана на високому науково-теоретичному рівні, а отримані в процесі дослідження наукові результати характеризуються новизною і практичною цінністю. У монографії вирішена важлива наукова проблема щодо удосконалення управління інтелектуальною власністю підприємств на засадах процесно-орієнтованого підходу.

Монографія Семенової Валентини Григорівни «Управління інтелектуальною власністю підприємств: теорія та практика» розрахована на науковців, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, студентів.

Монографія Семенової Валентини Григорівни «Управління інтелектуальною власністю підприємств: теорія та практика» відповідає вимогам, пропонованим до монографій, і рекомендується до опублікування.

Галина Михайлівна Филук – д.е.н., професор
Завідувач кафедри економіки підприємства
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
Заслужений економіст України

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, економічний факультет
вул. Васильківська, 90а
м. Київ, 03022, Україна
тел.: (044) 259-01-47
e-mail: gfiluk@ukr.net

Семенова В. Г. Управління інтелектуальною власністю підприємств: теорія та практика : монографія. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор Ю. М. Лопатинський

Проблеми функціонування вітчизняних підприємств в складних конкурентних умовах обумовлені передусім недостатньою активністю щодо впровадження інноваційних процесів у виробництво, створення нових конкурентних видів продукції, застосування сучасних новітніх технологій та їх постійне удосконалення. Внаслідок цього в Україні спостерігається уповільнення формування системи інтелектуальної власності як на рівні окремого підприємства, так і на загальноекономічному рівні.

Управління інтелектуальною власністю для багатьох вітчизняних підприємств є новим напрямком управлінської діяльності. Інститут формування, використання та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності в Україні лише формується. Об'єктом інтелектуальної власності є нематеріальні носії, у яких реалізовані результати творчості, що потребує особливого набору управлінських методів та підходів, які розглянуті в монографії Семенової В. Г.

Монографія Семенової В. Г. представляє собою закінчену наукову працю, яка містить певні наукові здобутки та практичні рекомендації з вирішення завдань, які поставлено в дослідженні, вона насичена значним аналітичним матеріалом, логічно структурована, містить достатню кількість ілюстраційного матеріалу, що безумовно робить роботу більш науково стилізованою.

Наукова новизна результатів дослідження відображена в монографії та полягає у розвитку теоретичних та методичних основ формування системи управління інтелектуальною власністю підприємств з метою підвищення ефективності їх діяльності.

Певний науковий інтерес викликають запропоновані автором розробки щодо структурування системи управління інтелектуальною власністю підприємств та виділення маркетингової, економічної, організаційної, інноваційної та кадрової складових. У монографії запропонований новий підхід до аналізу та оцінки складових управління інтелектуальною власністю підприємств із використанням математико-статистичних методів, що дає змогу комплексно розглянути складові такої оцінки та поєднати кількісні та якісні

показники.

Наукову новизну і практичне значення має запропонований у монографії авторський підхід до формування моделі управління інтелектуальною власністю підприємств на засадах процесно-орієнтованого підходу.

Позитивною рисою дослідження є те, що теоретичні положення і висновки втілені у конкретні рекомендації, впровадження яких сприятиме підвищенню ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств, а також допоможе приймати більш обґрунтовані рішення щодо заходів з активізації процесів створення та застосування об'єктів інтелектуальної власності в перспективі.

Наукові розробки Семенової Валентини Григорівни виконані на високому науково-теоретичному рівні, а отримані в процесі дослідження наукові результати характеризуються новизною і практичною цінністю. Монографія розрахована на науковців, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, студентів.

Монографія Семенової Валентини Григорівни «Управління інтелектуальною власністю підприємств: теорія та практика» відповідає вимогам, пропонованим до монографій та рекомендується до опублікування.

Юрій Михайлович Лопатинський – д.е.н., професор
Завідувач кафедри економіки підприємства
та управління персоналом
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
вул. Коцюбинського, 2
м. Чернівці, 58012, Україна
тел.: +38-0372-512-521
e-mail: y.lopatynskyi@chnu.edu.ua

Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації : монографія // М.І. Зверяков, А.І. Ковальов, Н.В. Сментина. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор Е. М. Забарна

Одним із пріоритетних напрямів державної політики на сучасному етапі її трансформаційних перетворень є забезпечення збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем. У поле уваги потрапляють інструменти державної політики, зорієнтовані на формування умов, за яких створюються можливості передачі у спадщину нащадкам усіх компонентів навколишнього середовища у стані не гіршому за той, який існує сьогодні. Відтак, концепція збалансованого розвитку надає можливість забезпечити комплексність управління територіальними соціально-економічними системами, об'єднуючи взаємоузгоджені між собою аспекти економічного, екологічного та соціального розвитку суспільства. Новий адміністративно-територіальний устрій, що формується як результат запровадження реформи децентралізації, повинен стати основою побудови моделі регіонального управління, заснованої на принципах субсидіарності, балансу загальнодержавних інтересів з місцевими інтересами, повсюдності місцевого самоврядування, спроможності й самостійності територіальних громад щодо вирішення питань місцевого значення.

А тому, дослідження методологічних, практичних та організаційних засад стратегічного планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації є достатньо актуальним.

Змістовне наповнення монографії свідчить про те, що автори досить глибоко провели дослідження щодо визначення та висвітлення вказаних засад. У першому розділі роботи проаналізовано та систематизовано категоріальний апарат, що розкриває забезпечення збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем, розкрито особливості та виявлено тенденції стратегічного планування збалансованого розвитку в сучасних політико-економічних умовах для України, конкретизовано інструменти та механізми управління збалансованим розвитком територіальних соціально-економічних систем.

У другому розділі автори звертають увагу на методологічні засади сценарного планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації, методичні підходи з розробки сценаріїв збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем та аргументовано визначають інструментарій управління збалансованим розвитком територіальних соціально-економічних систем на основі мобілізаційного сценарію.

У третьому розділі визначені передумови та доцільність запровадження інституцій посередництва зі стратегічного планування на основі підбору мобілізаційних сценаріїв розвитку; запропоновано шляхи формування ефективного інструментарію стратегічного планування та стимулювання розвитку соціально-економічних систем на засадах взаємодії влади, бізнесу та громадськості.

Загальне враження від ознайомленні зі змістом монографії є позитивним, що дозволяє зробити узагальнюючий висновок проте, що дане дослідження виконано на достатньо високому науково-теоретичному рівні, характеризується науковою новизною та має практичне значення.

Отже, монографію «Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації» можна рекомендувати до опублікування як наукове видання.

Елеонора Миколаївна Забарна – д.е.н., професор
Завідувач кафедри економічних систем
та управління інноваційним розвитком
Одеського національного політехнічного університету

Одеський національний політехнічний університет
проспект Шевченко, 1
м. Одеса, 65044, Україна
тел.: 048-722-34-77
факс: 048-234-42-73
e-mail: opu@opu.ua

Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації : монографія // М.І. Зверяков, А.І. Ковальов, Н.В. Сментина. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор В. М. Лисюк

Перехід до збалансованого розвитку є новою політичною метою не тільки для України, а й для усіх країн світу. Відтак, планування збалансованого розвитку в динамічних умовах структурно-організаційних трансформацій національної економіки є актуальною, складною і багатогранною проблемою, для ефективного вирішення якої потрібно використовувати дієві засоби економічного оцінювання доцільності, результативності соціально-економічних перетворень, а також відповідні засоби планування.

У монографії досліджуються теоретичні, методологічні засади формування цілісної системи стратегічного планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації. Результати теоретичних узагальнень та наукового пошуку, які знайшли відображення у науковій роботі, дозволять керівникам органів місцевого самоврядування приймати рішення з проблематики місцевого соціально-економічного розвитку на основі консенсусу між сторонами, які зацікавлені у результатах стратегічного планування, та консолідувати зусилля навколо реалізації пріоритетних напрямів розвитку територіальних соціально-економічних систем. Вагомим аргументом на користь цього є аналіз та оцінювання потенціалу територіальних соціально-економічних систем та спільна консолідація зусиль з його подальшого використання, поповнення та підсилення з позиції концепції збалансованого розвитку.

Вивчення змісту монографії дозволяє зробити декілька основних висновків. У роботі систематизовано та узагальнено теоретико-методологічні положення про роль та місце стратегічного планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в управлінні економікою мезорівня; обґрунтовані концептуальні положення стратегічного планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем на засадах публічності, відкритого діалогу та погодження інтересів влади-бізнесу-громадськості; запропоновані методологічні положення стратегічного планування мобілізаційного розвитку територіальних соціально-

економічних систем в умовах децентралізації; аргументовані методичні засади комплексного інтегрального оцінювання рівня збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем за результатами або прогнозом результатів реалізації стратегій, програм і проєктів.

У напрямі інституційного забезпечення планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем визначені передумови та доцільність запровадження інституцій посередництва зі стратегічного планування та запропоновано шляхи формування ефективного інструментарію стратегічного планування на засадах взаємодії влади, бізнесу та громадськості.

У монографії використані у великому обсязі наукові джерела і статистична інформація, що свідчить про ґрунтовність проведеного дослідження.

Відтак, основний висновок щодо виконаної роботи можна сформулювати таким чином. Монографія «Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації» присвячена актуальним проблемам та написана на достатньо високому науково-теоретичному рівні. Основні результати дослідження характеризуються науковою новизною та мають практичне значення.

З урахуванням вищевикладеного, робота, що рецензується, може бути рекомендована до опублікування як наукове видання.

Володимир Митрофанович Лисюк – д.е.н., професор
Завідувач відділу ринкових механізмів та структур
Інституту проблем ринку та економіко-екологічних
досліджень НАН України

Інститут проблем ринку та економіко-
екологічних досліджень НАН України
Французький бульвар, 29
м. Одеса, 65044, Україна
тел.: 048-722-29-05
факс: 04872226611
e-mail: iprei@odessa.ukrtel.net

Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації : монографія // М.І. Зверяков, А.І. Ковальов, Н.В. Сментина. Одеса : Одеський національний економічний університет.

Рецензент: д.е.н., професор Т. В. Гургула

Концепція збалансованого розвитку є відповіддю на виклики часу. Для України, що задекларувала своє бажання перейти на шлях збалансованого розвитку, позитивним є факт розробки низки стратегій, які визначають пріоритетні напрями збалансованого розвитку держави та її територій.

У монографії, що рецензується, теоретично обґрунтовані та розроблені рекомендації щодо планування збалансованого розвитку територій в умовах децентралізації. Основна увага зосереджена на можливостях місцевої економіки забезпечити збалансований розвиток; визначити інструменти, які допомагають збільшити кількість господарюючих суб'єктів, підвищити інноваційність економіки, планувати розвиток територій з урахуванням стратегічних інтересів, визначених із залученням усіх стейкхолдерів. У монографії визначені інструменти забезпечення збалансованого розвитку територій, запровадження яких посилять їх конкурентні позиції, модернізує процедури прийняття управлінських рішень, що у підсумку покращить якість життя, активізує економічний потенціал конкретної громади.

Змістовне наповнення монографії свідчить про те, що автори досить глибоко провели дослідження щодо визначення та висвітлення теоретико-методологічних засад стратегічного планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації. В монографії проаналізовано та систематизовано категоріальний апарат, що розкриває забезпечення збалансованого розвитку територій, розкрито особливості та виявлено тенденції стратегічного планування збалансованого розвитку в сучасних політико-економічних умовах для України, конкретизовано інструменти та механізми управління збалансованим розвитком територіальних соціально-економічних систем. Автори звертають увагу на методологічні засади сценарного планування, методичні підходи з розробки сценаріїв збалансованого розвитку, аргументовано визначають інструментарій управління збалансованим розвитком територій на основі мобілізаційного сценарію. Визначені передумови

та доцільність запровадження інституцій посередництва на основі підбору мобілізаційних сценаріїв розвитку; запропоновано шляхи формування ефективного інструментарію стимулювання розвитку територіальних громад на засадах взаємодії влади, бізнесу та громадськості.

Зазначене вище надає підстави рекомендувати монографію «Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації» до опублікування як наукове видання.

Тетяна Володимирівна Гургула – д.е.н., професор
Професор кафедри кадрової політики та державної служби
Львівського регіонального інституту державного
управління НАДУ при Президентіві України

Львівський регіональний інститут державного
управління НАДУ при Президентіві України
вул. В. Сухомлинського, 16
м. Львів-Брюховичі, 79491, Україна
тел.: 0322-346-568
факс: 0322-346-385
e-mail: general@academy.lviv.ua